

Prædiken til Langfredag

Joh. 19, 17-37

Vi vil begynde med en karikaturtegning – ikke de verdensbergtede af den muslimske profet, men en spottetegning af den korsfæstede Jesus Kristus. Denne spottetegning og dermed den korsfæstede vil vi se i et ganske bestemt perspektiv.

I hvilket perspektiv? Jo, vi har netop hørt Johannes' fremstilling af al den gru, der fandt sted hin lange fredag. Og Johannes er jo ikke blot en historiker, der aflægger beretning om et hændelsesforløb. Nok beretter han om alt, hvad han har set og hørt, men da Johannes bestandig ser med troens øje og hører med opstandelsens øre, får hans skildring af korsfæstelsen næsten et skær af triumf over sig. Hos Johannes bærer Jesus selv sit kors gennem byen ud til Golgata og skal ikke have hjælp af en Simon af Kyrene. Hos Johannes fremstilles det torturinstrument, som et kors er, næsten som en tronstol. Hos Johannes udånder Jesus ikke med de grufulde ord "Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig?" Nej, her lyder det triumferende: "Det er fuldbragt!" Joh, hos Johannes ses den korsfæstede Jesus i lyset af den opstandne Kristus, der til afsked med sine disciple siger: "Mig er givet al magt i Himlen og på jorden!"

Men tilbage til karikaturtegningen! Den allerældste kunstneriske fremstilling af Jesu korsfæstelse, man kender, er nemlig et spotbillede. Det blev fundet, da man for godt 100 år siden udgravede den såkaldte Palatiner-høj i Rom; dér, hvor kejserpaladset havde ligget, stødte man på det hus, hvor de unge kejserlige tjenestedrenge havde boet. På én af murene var ridset en graffiti, der forestiller et æsel på et kors. Tegningen er klodset og ubehjælpsomt udført, sådan som man nu i hast tegner en graffiti. Foran det korsfæstede æsel står en mand med armene løftede i tilbedelse, og med store bogstaver er der under tegningen indridset: "Alexamenos tilbeder sin Gud!"

Den sandsynligste forklaring på denne mærkelige graffiti er, at én af tjenestedrengene, Alexamenos, er kommet til tro på den korsfæstede og er blevet døbt med den kristne dåb i den korsfæstedes navn. Dét har de andre drenge villet gøre grin med. Jesus red jo Palmesøndag ind i Jerusalem på et æsel. Så med Palmesøndag og Langfredag i erindring er denne tegning den ældste fremstilling af Jesu korsfæstelse, vi kender. Det første korsbillede er et spottebillede, og første gang Kristus fremstilles på korset, er det

som et æsel. Ja, i datidens Rom sagde man ligefrem, at de kristne havde et æsel til Gud. Spørgsmålet er nu, om en sådan strid, som vi nu i en årrække har været vidner til i den muslimske del af verdenen, om den kunne opstå her i en kristen kulturkreds?

Svaret er et klart nej! Sagligt set – og jeg understreger: sagligt set – kan en sådan strid ikke opstå i kristen sammenhæng af den simple grund, at Kristus er det mest besudlede, ydmygede, karikerede, spottede, forhånede, bespyttede, torturerede menneske, der nogensinde har levet. Derfor kan end ikke den værste og mest forhånende karikaturtegning af ham nå virkeligheden bare tilnærmelsesvis.

Jeg sagde: sagligt set. For der findes kristne grupperinger, der forveksler tro med fanatisme og ånd med moral, hvorved de blot udstiller sig selv som nogle, der ikke har forstået, hvad kristendom er – der findes altså sådanne grupperinger, der ville kunne lade sig ophidse af slige karikaturtegninger af Kristus. Men sagligt set kan en sådan ophidselse ikke finde sted i en kristen sammenhæng.

Men det kan den åbenbart i en muslimsk, fordi profeten Muhammed anses for en stor mand, hvis ære ikke må beklíkkes. Tværtimod. Hans ære er åbenbart afhængig af, at andre mennesker til stadighed forsvarer ham og ærer ham. For han var en hærfører, der med verdslig magt ville gennemtvinge sit rige og sin religion. Kristus, derimod, var Herrens lidende og ydmyge tjener, der tjente sin himmelske Fader i ånd og sandhed. Han var ikke hærfører med verdslig magt. Han var ikke stifter af en ny religion. Nej,

han var opfyldelsen af de gamle profetier og var derfor verdens frelser!

Så når Jesus kort tid efter sin opstandelse som det allersidste siger til sine disciple: ”Mig er givet al magt i Himmel og på jord ...”, så mente han altså ikke et muslimsk verdensherredømme, men han mente kærlighedens almagt. ”Kærligheden, hjertegløden, stærkere var her end døden!” Og den kærlighed forbyder ikke billeder. Nej, den sprænger dem i stumper og stykker! Og det vender vi tilbage til.

Forinden må vi nemlig lige have rede på, hvorfra dette forbud mod at afbilde Gud stammer. Det gør det fra jøderne, og det er fra jøderne, muslimerne et par tusind år senere overtog det og endda udvidede det til også at omfatte et menneske, nemlig profeten Muhammed. Men jøderne havde en saglig og meget smuk begrundelse for ikke at afbilde Gud. De havde nemlig den opfattelse, at hvis man fik portrætteret Gud i et billede eller en lille statue, så havde man nedskrevet ham til noget meget mindre, end han er. Han, den almægtige og evige – hvis han blev kapslet ind i en lille statue, så havde man så at sige krammet på ham. Man havde skabt sig en overkommelig og skikkelig og medgørlig Gud. Man havde nemlig i så fald fået en Gud, der ikke var andet end menneskers værk, menneskers egne forestillinger om ham. Og det er ikke Gud. Det er en afgud.

Men i manden Jesus af Nazaret har Gud afsløret sig. Han har - med et kirkeligt ord - *åbenbaret* sig. I Kristus viser Gud os sit sande ansigt. Og da dette ansigt allerede er det mest forhånede, bespottede og ydmygede

ansigt, man på nogen måde kan forestille sig, er der intet forbud mod at afbilde det.

Der er derimod et guddommeligt påbud om at sprænge nogle helt andre billeder i stumper og stykker. For se, ligesom man kan danne sig en medgørlig afgud ved at lave et billede eller en statue af ham, sådan danner vi i vores omgang med hinanden billeder af hinanden, for så er det ligesom mere medgørligt og overkommeligt at omgå hinanden. Vi danner os et billede af den anden eller de andre, og derved får vi ligesom styr på hinanden.

Således siger vi f.eks. om en anden: ”Ja, han er sådan og sådan. Han skuffer mig, eller han er mig til glæde. Han derimod er mig usympatisk, men hun er mig et venligt menneske”. Og så behandler vi ellers vores medmennesker og for den sags skyld vores nærmeste derefter, efter det billede, vi har dannet os af dem.

Eller vi danner os et billede ud fra nogle fordomme om, hvordan de forskellige samfundsgrupper er. ”Sådan og sådan er en skolelærer”, siger vi, ”og sådan er landmanden eller slagteriarbejderen eller præsten”. Og selvom billedet måske ligger endda meget fjernt fra virkeligheden, så kan den, der på den måde bliver rammet ind, intet stille op. For når først vi har fået dannet os vores billede af den anden – og det går som regel lynhurtigt, fordi mennesker er sikre nok i deres dom, så længe det gælder de andre – når vi altså én gang har fået dannet os et billede, så ligger det fast som de bornholmske klipper. Med vores billeder af hinanden låser vi hinanden fast.

Men han, der hænger på korset, han siger:

Redaktion
Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
V. Strandbjerg 32
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

Ja, sådan gør mennesker måske, men sådan gør kærligheden ikke! Den spærrer ikke det andet menneske inde i et billede. Kærligheden har ikke travlt med at gøre det andet menneske så håndterligt og overkommeligt som muligt. For kærligheden har kun travlt med at bane den andens vej og gøre stierne jævne. Kærligheden tænker ikke på, hvad andre folk dømmes om det menneske, og den dømmes ikke selv noget. Kærligheden skaber sig ikke et urokeligt billede. Den gør kun ét: den ser i det andet menneske et uendeligt glædeligt krav om at give alt videre. Kærligheden ser ikke, om den anden er høj eller lav, begavet eller kun jævnt bemidlet, anset eller ugleset, opstemt og opløftet eller tungsindig eller indelukket.

Ja, det vil sige: selvfølgelig ser kærligheden alt det. Men den lader det ikke blive derved. Den gør sig ikke et billede af det, for så at fastlåse den anden i det. Nej, kærligheden går straks i gang og vil kun vide af ét billede af den anden – som dén nemlig, hvis byrde skal bæres, og hvis vej skal banes.

Så når Jesu afskedsord var, at han havde fået overdraget al magt i himmel og på jord, ja, så er det altså denne kærlighedens almagt, der er tale om. Den var hans gave til os – givet med den befaling, at denne kærlighedens gave samtidig var en opgave: nemlig dagligt at sprænge de små og smålige billeder af os selv og hinanden i stumper og stykker – ved kærlighedens hjælp!

Hvad vi kalder Langfredag, det kalder englænderne Good Friday, den gode fredag, den dag, da Gud fuldbragte sin gode, kærlighedens gerning for os. ”Det er fuldbragt!” Det vil sige: min gerning er fuldført, for at I skal

leve. Derfor er for jer – forkynder Johannes – denne dag den gode fredag.

Når det så alligevel bliver Langfredag i vort liv; når fortvivlelsen over os selv, over livets skrøbelighed, over dødens uafvendelighed og over den verdslige magts ondskab, ja, dæmoni – når altså fortvivlelsen over alt dette overmander os, så vi intet fuldbragt ser, og vi i vor magtesløshed råber et ”Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig?” – så bliver Johannes stædigt ved fuldbringelsens evangelium. Ved Åndens kærlighed sprænger han de smålige billeder, vi i vor fortvivlelse har skabt af os selv og hinanden. Og kærligt tilsiger han os: Du, som er skabt i Guds billede, lad nu dét billede sprænge alle fortvivlelsens billeder i stumper og stykker! Thi det *er* fuldbragt! Amen!

Anders Kingo
Helsingør Domkirke

Salmer:
187, 193, 192, 694, 210